

Zagadnienia na ustny egzamin maturalny z języka polskiego w roku szkolnym 2014/2015

w

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Łomży

Literatura

1. Przedstaw, jak zmienia się konstrukcja bohatera tragicznego – od literatury antycznej poprzez romantyczną, do współczesnej.
2. Przedstaw artystów – bohaterów literackich wybranych utworów. Jaką funkcję pełni ten motyw ?
3. W jaki sposób literatura XIX i XX wieku prezentuje konflikt pokoleń ? Czemu służy ten motyw ? Omów na wybranych przykładach.
4. Które literackie portrety psychologiczne kobiet są, twoim zdaniem, najciekawsze ? Omów zagadnienie na przykładzie 2 – 3 postaci, uwzględniając sposób prezentowania bohaterek.
5. „Tyle wiemy o sobie, ile nas sprawdzono” (W. Szymborska) – rozwiń tę myśl w odniesieniu do wybranych utworów literackich o tematyce okupacyjnej (ewentualnie totalitarnej).
6. Wykaż, że poezja jest sądem wewnętrznym, rozterką i niespełnionym dialogiem sumienia. Posłuż się wybranym materiałem literackim.
7. Przedstaw, jak wybrane utwory literackie XX wieku uzasadniają twierdzenie: „Nawet władza śmierci nie jest władzą nad wolnością człowieka”.
8. Różne sposoby ujęcia problemu władzy w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
9. Bohater zbuntowany w literaturze. Opisz i porównaj na wybranych przykładach.
10. Literacki wyraz buntowniczej postawy młodych w różnych epokach kultury polskiej. Omów wybrane przykłady, uwzględniając różne funkcje buntu.
11. Omów na wybranych przykładach sposób prezentacji i funkcje samoświadomości bohatera literackiego od Szekspira po współczesność.
12. Jak funkcjonuje horacjański model poezji w twórczości poetów różnych epok ? Omów na wybranych przykładach.
13. Zaprezentuj różne postawy ludzkie w wybranych utworach literackich XIX i XX wieku wobec sytuacji, w której przyszło żyć bohaterom. Omów ich funkcje.
14. Jaką funkcję w literaturze polskiej pełnią marzyciele i idealisci ? Odpowiedz, odwołując się do wybranych utworów.

15. Od Rolanda do Kolumbów: w jaki sposób ideał rycerza wpłynął na kreacje bohaterów, walczących o wolność, i czemu służy ? Odpowiedz, odwołując się do wybranych utworów literackich.
16. Różne spojrzenia na wieś w literaturze. Omów zagadnienia na wybranych przykładach.
17. Sposoby prezentowania rozmowy człowieka z Bogiem w literackim przekazie twórców różnych epok. Zaprezentuj wybrane przykłady i omów ich funkcje.
18. Potrzeba istnienia mitu czy konieczność walki z nim – jaką odpowiedź znajdujesz w wybranych utworach literackich.
19. Zaprezentuj, w jaki sposób przeżycia osobiste funkcjonują w działach literackich ? Czemu służą motywy biograficzne w tych utworach ?
20. Przedstaw różne sposoby funkcjonowania motywu winy i kary w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
21. Czy literatura powinna „wymierzać sprawiedliwość widzialnemu światu” (J. Conrad), czy być „zwierciadłem przechadzającym się po gościńcu” (Stendhal)? Przedstaw własne przemyślenia, przywołując stosowne utwory literackie.
22. Porównaj różne ujęcia motywu domu w literaturze wybranych epok. Przedstaw na wybranych przykładach.
23. Przedstaw motywy ludowe w wybranych utworach literackich różnych epok i omów ich funkcje.
24. Na przykładzie wybranych utworów literackich ukaż, jakimi sposobami pisarz wnika w świat wewnętrznych przeżyć bohatera. Czemu służą te zabiegi ?
25. Omów przemiany koncepcji bohatera powieściowego w literaturze XIX i XX wieku. Jaka funkcję one pełnią ?
26. Odwołując się do wybranych przykładów, przedstaw motyw dworku szlacheckiego w literaturze polskiej XIX i XX wieku i omów jego funkcje.
27. Omów na wybranych przykładach obrazy literackie społeczeństwa polskiego i określ ich funkcje.
28. Jak literatura służy ideologii ? Odpowiedz, posługując się wybranymi przykładami tekstów literackich XIX i XX wieku.
29. Jakie wzorce osobowe stworzyła kultura sarmacka ? Omów na wybranych przykładach i określ ich funkcje.
30. Rozważ, czy dziedzictwo sarmackie jest jeszcze żywe ? Jak ono funkcjonuje, w czym się przejawia ? Jak je ocenić ? Odwołaj się do literatury i współczesnego życia.
31. Przemiana wewnętrzna jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Omów na wybranych przykładach.

32. Autor – podmiot mówiący – bohater – wykaż podobieństwa i różnice postaw w znanych ci utworach epickich/lirycznych XIX i XX wieku. Czemu służą te różne kreacje ?
33. Sposób funkcjonowania toposu ojczyzny w wybranych utworach różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
34. Odwołując się do wybranych utworów literackich, podejmij rozważnie nad tym, czy Bóg, czy człowiek kieruje mechanizmami dziejów.
35. Sposób funkcjonowania toposu domu w wybranych utworach różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
36. Sposób funkcjonowania toposu rodziny w wybranych utworach różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
37. Wątek miłosny – jego rola i sposób prezentacji w różnych okresach literackich. Omów na wybranych przykładach.
38. Jaką funkcję w literaturze współczesnej pełni fikcja i dokument ? Omów na wybranych przykładach.
39. Na wybranych przykładach przedstaw ewolucję bohaterów literackich.
40. Różne pojmowanie roli poety. Omów w oparciu o autotematyczne utwory wybranych epok.
41. Przedstaw różne sposoby funkcjonowania tradycji w literaturze współczesnej – groteska, reinterpretacja, parodia, aluzja, pastisz – odwołując się do wybranych przykładów.
42. Funkcje motywu tańca (ślubu, wesela) w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
43. Przedstaw różne funkcje motywu przyrody w wybranych utworach literackich różnych epok.
44. Przedstaw sposoby funkcjonowania i rolę motywu powstania, np. styczniowego, w wybranych utworach literackich.

KORESPONDENCJA SZTUK

1. Przedstaw, jaką rolę pełni i w jaki sposób jest prezentowany motyw śmierci w wybranych utworach literackich (ewentualnie dziełach plastycznych) w 2 – 3 epokach.
2. Jaką funkcję pełni motyw wewnętrznej przemiany bohatera ? Omów na wybranych przykładach literackich (filmowych).
3. Inteligent w literaturze (filmie) – jaki jest, jakim siebie marzy ? Zaprezentuj wybranych bohaterów, omów ich funkcje.
4. Czemu służy maska, gest, poza w konstrukcji bohatera literackiego (filmowego) ? Odpowiedz, odwołując się do wybranych dzieł.

5. W jakim celu twórcy epok po romantycznych odwołują się do modelu bohatera romantycznego ? Omów, odwołując się do wybranych przykładów literackich (filmowych).
6. Konieczność wyboru i jej konsekwencje w życiu wybranych bohaterów literackich (filmowych). W swojej prezentacji uwzględnij funkcje motywu wyboru.
7. Czym jest władza dla bohaterów literatury (filmu) ? Odpowiedz, uwzględniając różne funkcje motywu ?
8. W jakim celu i jak wybrane dzieła literackie (filmowe) prezentują rządzących i rządzonych. Omów na wybranych przykładach.
9. Przedstaw różne koncepcje i oceny bohaterstwa w literaturze i filmie. Odpowiedz na podstawie wybranych przykładów, z czego wynikają te koncepcje i czemu służą.
10. Omów, jaką rolę w życiu wybranych bohaterów literackich (filmowych) pełnią podróże do przeszłości ?
11. Przedstaw dawniejsze i współczesne wzorce rodziny w utworach literackich, filmowych i innych środkach masowego przekazu. Określ ich funkcje.
12. Impresjonistyczne pejzaże w poezji młodopolskiej. Wskaż właściwe środki stylistyczne i omów ich funkcje w wybranych utworach epoki.
13. Zaprezentuj różne rodzaje fantastyki i jej funkcje w wybranych tekstach kultury.
14. Przedstaw różne sposoby osiągania muzyczności tekstu literackiego oraz funkcje motywów muzycznych w literaturze.
15. Problemy przekładu języka literatury na język filmu. Omów na wybranym przykładzie.
16. Na wybranym przykładzie omów rolę tekstu literackiego w adaptacji filmowej (mechanizmy filmowej konkretyzacji, wybór wątków, konkretyzacja postaci, tła zdarzeń).
17. Teatr wpisany w dramat – jak tekst literacki udziela wskazówek inscenizacyjnych ? Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
18. Jaką funkcję w literaturze pełnią motywy ze znanych dzieł malarskich ? Omów na wybranych przykładach.
19. Omów źródło i funkcje etosu rycerskiego, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
20. Odwołując się do konkretnego przedstawienia, omów rolę i wzajemne relacje słowa, muzyki, tańca, ruchu, światła i barwy.
21. Przedstaw różne obrazy pokolenia straconego w polskich i obcych dziełach kulturowych, omów ich funkcje.
22. Porównaj różne wizerunki matki w literaturze i sztukach plastycznych. Przedstaw na wybranych przykładach.

JEZYK

1. Zaprezentuj innowacyjne użycie stałych związków frazeologicznych we współczesnych tekstach satyrycznych wybranych autorów, omów ich funkcje.
2. Jakie sfery życia odzwierciedla współczesna frazeologia ? Zgromadź i zaprezentuj materiał ilustracyjny z artykułów prasowych.
3. Jak poeci wykorzystują frazeologizmy języka mówionego ? Omów na wybranych przykładach.
4. Na wybranych przykładach zaprezentuj i omów funkcję kolokwializmów w polskiej poezji XX wieku.
5. Zaprezentuj nazwy miejscowe twojego regionu. Omów ich budowę oraz znaczenie.
6. Omów budowę i funkcję neologizmów w poezji Leśmiana.
7. Omów mechanizmy językowe, które wykorzystuje w swojej poezji Miron Białoszewski. Czemu służą te zabiegi ?
8. Wskaż przejawy działania tendencji do oszczędzania wysiłku i tendencji do wyrazistości i precyzji we współczesnej polszczyźnie w wybranych tekstach publicystycznych.
9. Wskaż w wybranych tekstach poetyckich środki stylistyczne, reprezentujące różne działy języka, omów ich funkcje.
10. Zaprezentuj, w jaki sposób nawiązał T. Różewicz w „Kartotece” do różnych odmian języka ?
11. Zapożyczenia we współczesnej polszczyźnie. Omów problem i przedstaw zasadność stosowania zapożyczeń z języka angielskiego.
12. Wskaż odwołania do różnych odmian języka w „Szewcach” Witkacego. Omów ich funkcje.
13. Odwołując się do wybranego przykładu (przykładów), omów rodzaje stylizacji środowiskowej. Jaką pełni funkcję ?
14. Na wybranych przykładach omów funkcje frazeologizmów w poezji współczesnej.
15. Omów, wykorzystując zebrany przez siebie materiał językowy, mechanizmy powstawania błędów frazeologicznych w wypowiedziach uczniów.
16. Scharakteryzuj język wybranego pisarza, odwołując się do wybranych utworów.